

ԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՍՈՒԼԻ ԱԿՈՒՄԲ

ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ԵԱՀԿ

Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության կազմակերպություն Երևանյան գրասենյակ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌԱՐՁԱԿՎՈՂ ԶԼՄ-ՆԵՐՈՒՄ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ 2013Թ. ՄԱՅԻՍԻ 5-Ի
ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՄԱՆ
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(2013Թ.ԱՊՐԻԼԻ 7 - ՄԱՅԻՍԻ 3)**

Սույն փաստաթուղթը պատրաստված է Հայաստանում միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան ընտրական գործընթացների կատարելագործման ծրագրի շրջանակներում, որն իրականացնում է ԵԱՀԿ երևանյան գրասենյակը Եվրոպական միության ֆինանսական օժանդակությամբ: Փաստաթղթում արտահայտված տեսակետները որևէ կերպ չեն կարող ընկալվել որպես Եվրամիության կամ ԵԱՀԿ պաշտոնական կարծիքի արտացոլում:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌԱՐՁԱԿՎՈՂ ԶԼՄ-ՆԵՐՈՒՄ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ 2013Թ. ՄԱՅԻՍԻ 5-Ի
ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՄԱՆ
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(2013Թ.ԱՊՐԻԼԻ 7 - ՄԱՅԻՍԻ 3)**

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌԱՐՁԱԿՎՈՂ ԶԼՄ-ՆԵՐՈՒՄ Երեւանի ավագանու 2013թ. ընտրությունների լուսաբանման մշտադիտարկումն անցկացնում է Երեւանի մամուլի ակումբը՝ Հայաստանում միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան ընտրական գործընթացների կատարելագործման ծրագրի շրջանակներում, որն իրականացնում է ԵԱՀԿ երեւանյան գրասենյակը՝ Եվրոպական միության ֆինանսական օժանդակությամբ: Մշտադիտարկումն անցկացվում է երեք փուլով. **առաջին փուլն** ընդգրկում է 2013թ. ապրիլի 7-ից մինչև մայիսի 3-ն ընկած ժամանակահատվածը (նախընտրական քարոզչություն), **երկրորդ փուլը**՝ 2013թ. մայիսի 4-ը եւ մինչև մայիսի 5-ի 20.00.-ն (օրեր, երբ քարոզչությունն արգելված է ընտրական օրենսդրությամբ), **երրորդ փուլը**՝ 2013թ. մայիսի 5-ի 20.00.-ից մինչև մայիսի 19-ը (հետընտրական իրավիճակի լուսաբանում):

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ՕԲՅԵԿՏ են հանդիսացել 4 համապետական հեռուստաալիքներ՝ **Հայաստանի հանրային հեռուստատեսության առաջին ալիք (Հ1), «Երկիր Մեղիա», «Կենտրոն», Հայկական երկրորդ հեռուստաալիք (Հ2), 1 մայրաքաղաքային հեռուստաալիք «Արմնյուզ»,** ինչպես նաև **Հայաստանի հանրային ռադիոն** եւ **«Արմռադիո FM 107»** ռադիոալիքը:

ՍՈՒՅՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ընդգրկել է նախընտրական քարոզչության ողջ ժամանակահատվածը: Ինչպես նշվել է մշտադիտարկման միջանկյալ հաշվետվությունում (2013թ. ապրիլի 7-24). այդ ժամանակահատվածի առաջին երկուսուկես շաբաթներն «արտացոլել են Հայաստանի հեռարձակվող ԶԼՄ-ների կողմից ընտրությունների լուսաբանման վերջին տարիներին առկա ինչպես դրական, այնպես էլ բացասական միտումները: Մասնավորապես, որպես դրական հանգամանք կարող է նշվել Երեւանի ավագանու տեղերի համար պայքարին մասնակցող 7 քաղաքական ուժերից որեւէ մեկի նկատմամբ խտրական վերաբերմունքի բացակայությունը:

Դրա հետ մեկտեղ շարունակում է լուրջ խնդիր հանդիսանալ հայ քաղաքական գործիչների բանավիճելու, եթերում բաց քննարկումների մասնակցելու ոչ բավարար պատրաստակամությունը: Շարունակվում է նաև որոշ հեռուստահեռարձակվողների խմբագրական նյութերում քաղաքական ուժերի նախընտրական շտաբների կողմից իրականացվող եւ քարոզչատարբեր պարունակող նկարահանումների օգտագործման ոչ ցանկալի պրակտիկան: Որպես բացասական կարող է նշվել ընտրությունների եւ ընդհանրապես քաղաքական կյանքի լուսաբանման գործում հանրային հեռարձակվողների դերի նվազման միտումը: Այս գործոնն առանձնակի նշանակություն է ստանում մի շարք մասնավոր հեռուստաալիքների ուժգնացող քաղաքականացման

պայմաններում, որոնք, առնչված լինելով կոնկրետ կուսակցությունների, որոշակի առումով համապատասխան տեղեկատվական օրակարգ են իրականացնում: Այս վերջին հանգամանքը կարող է երկակի գնահատվել: Մի կողմից՝ հեռարձակվող ՁԼՄ-ներում զանազան քաղաքական շահերի արտացոլումը հանդիսանում է ընտրարշավների լուսաբանման ժամանակ բազմակարծության ապահովման գրավականը, բայց, մյուս կողմից, հանրային ռեսուրսը (հաճախականությունները) փաստորեն օգտագործվում է նեղ քաղաքական նպատակներով, ինչը հակասում է ՀՀ օրենսդրության էությանը: Բացի դրանից, հայկական եթերում նման իրավիճակը սահմանափակում է այն քաղաքական ուժերի տեղեկատվական հնարավորությունները, որոնք հեռարձակվողների վրա ազդեցության լծակների չեն տիրապետում, իսկ փոքրիշատե հավասարակշիռ լուսաբանման երաշխիքներ (օրենսդրություն եւ մշտադիտարկում) առկա են լինում միայն պաշտոնական նախընտրական քարոզարշավի կարճ ժամանակահատվածներում: Այդ սահմանափակումը որոշակի չափով առնչվում է նաեւ քաղաքացիական հասարակության ներկայացուցիչներին, անկախ փորձագետներին»:

Նշված երեւոյթները հիմնականում բնորոշ էին նաեւ նախընտրական քարոզչության վերջին 9 օրերին: Միեւնույն ժամանակ՝ խտրական վերաբերմունքի բացակայության մասին կարելի է խոսել ընտրություններին մասնակցած քաղաքական 7 ուժերից միայն 6-ի առնչությամբ: Հետագոտված ՁԼՄ-ների կողմից էապես քիչ ուշադրության է արժանացել «Առաքելություն» կուսակցությունը: Ինչ խոսք, այս կուսակցությունը հանրաճանաչության եւ քաղաքական ազդեցության առումով զիջում է վեց մրցակիցներին: Սակայն սա չի կարող բավարար բացատրություն լինել առանձին հեռարձակվողների եթերում այս եւ մյուս կուսակցությունների միջեւ ուշադրության այսքան ընդգծված անհավասարության համար: Ասվածն առաջին հերթին վերաբերում է **Հայաստանի հանրային հեռուստատեսության առաջին ալիքին (Հ1-ին)**՝ «Առաքելության» ներկայացուցիչները չեն մասնակցել այս հեռարձակվողի ոչ մի բանավիճային հաղորդման, մասնավորապես՝ «Հարցազրույցին», եւ դա այն դեպքում, երբ մրցակից քաղաքական ուժերի ներկայացուցիչները 2-3-ական անգամ հրավիրվել են այստեղ: Եվ, ընդհանուր առմամբ, հեռարձակման ծավալով հենց **Հ1-ի** եթերում է «Առաքելությունն» ամենաշատը զիջել ընտրարշավի մյուս մասնակիցներին:

ԱՌԱՎԵԼ ԱՎՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆ ընտրարշավի լուսաբանման գործում ցուցաբերել է **«Կենտրոն»** հեռուստաալիքը, որին հետեւում է **«Երկիր Մեդիան»**: Այս ցուցանիշով (կուսակցություններին/դաշինքին հատկացված եթերաժամանակի ծավալ) երրորդը **«Արմնյուզն»** էր (*այստեղ եւ հետայսու մշտադիտարկման քանակական արդյունքները տես՝ կից բերվող աղյուսակներում*): Այս առումով **«Կենտրոնը»** եւ **«Երկիր Մեդիան»** վերականգնել են առաջատարի իրենց դիրքերը, որոնք զբաղեցնում էին 2012թ. խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ եւ որոնք զիջել էին 2013թ. նախագահական ընտրարշավի ժամանակ: Դրանով իսկ հաստատվել են ԵՄՍ մշտադիտարկման խմբի այն ենթադրությունները, որ ընտրությունների նկատմամբ այս երկու հեռուստաալիքների հետաքրքրությունը որոշակիորեն պայմանավորված է ընտրարշավներին համապատասխանաբար «Բարգավաճ Հայաստան» (ԲՀԿ) եւ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն (ՀՅԴ) կուսակցությունների մասնակցությամբ: Իսկ Երեւանի ավագանու ընտրությունների նկատմամբ ամենաքիչ ուշադրությունը ցուցաբերել են **Հ1-ը** եւ **Հայաստանի հանրային ռադիոն**: Ինչպես նշվել է վերեւում,

ընդհանուր առմամբ երկրի քաղաքական գործընթացների նկատմամբ Հայաստանի հանրային հեռուստատառադիորնկերության հարաբերականորեն թույլ հետաքրքրությունն արդեն կարելի է ավանդական համարել, եւ դա առաջին հերթին վերաբերում է ՀՀՌԸ հեռուստահեռարձակմանը:

Հետազոտված բոլոր ԶԼՄ-ների հանրագումարված տվյալներով Երեւանի ավագանու ընտրություններին մասնակցած քաղաքական ուժերից լուսաբանման ամենամեծ ծավալի արժանացել է ԲՀԿ-ն: Սակայն եթե «Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինքի ցուցանիշներին գումարենք «Ժառանգություն» կուսակցության այն լուսաբանումը, որը կապված չէր դաշինքում նրա անդամության եւ ընտրություններին մասնակցության հետ, ապա լուսաբանման ծավալի նրանց միագումար ցուցանիշները նույնիսկ փոքր ինչ ավելի բարձր կլինեն, քան ԲՀԿ-ինը (հաշվի առնելով, որ հանրային ընկալման մեջ «Բարեւ Երեւանը» եւ «Ժառանգությունը» անքակտելի են՝ նրանց ցուցանիշների միագումարումը նման հետազոտության մեջ միանգամայն արդարացված էր): Իսկ անդրադարձների հաճախականությամբ առաջատարը Հայաստանի հանրապետական կուսակցությունն էր (ՀՀԿ), որն իրեն հատկացված եթերաժամանակով զիջել է ինչպես «Բարեւ Երեւանին»/«Ժառանգությանը», այնպես էլ ԲՀԿ-ին:

«Կենտրոն» հեռուստաալիքի եթերում նախընտրական մրցավազքի բոլոր մասնակիցների հանդեպ ճնշող առավելություն է ստացել ԲՀԿ-ն: Այս կուսակցությունը լուսաբանման ծավալով մրցակիցներից առաջ է անցել (բայց ավելի քիչ տարբերությամբ, քան «Կենտրոնում») նաեւ **ՀԶԻ** եթերում: ՀՅԴ-ն մրցակիցների նկատմամբ փոքր ինչ առավելություն է ստացել **«Երկիր Մեղիա»** հեռուստաալիքում, ՀՀԿ-ն՝ **Հ1-ում**: Հետազոտված մյուս երեք ԶԼՄ-ներում՝ **«Արմնյուզ»**, **«Արմռադիո»** եւ **Հայաստանի հանրային ռադիո**, առավել բարձր հանրագումարային ցուցանիշ ունի «Բարեւ Երեւանը»/«Ժառանգությունը»:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ մասնակցող քաղաքական ուժերի առաջնորդների (ընտրացուցակներում առաջին երեք անձանց, ում անունները եղել են քվեաթերթիկներում) պաշտոնեական, մասնագիտական գործունեության լուսաբանումը ընտրաբաշավի համապատկերից ու նրանց կուսակցական պատկանելությունից դուրս, որպես կանոն, նվազագույնն է եղել եւ չէր կարող էապես ներազդել լսարանի ընկալմանը: Հետազոտված ժամանակահատվածում որպես այդպիսին եթերում հայտնվել են Երեւանի ներկայիս քաղաքապետ, ՀՀ ցուցակի առաջին համար Տարոն Մարգարյանը, նախկին արտգործնախարար, ԲՀԿ ցուցակի առաջին համար Վարդան Օսկանյանը, ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարար, ՕԵԿ կուսակցության ցուցակի առաջին համար Արմեն Երիցյանը եւ շախմատային գրոսմայստեր, ՀՀ ցուցակի երկրորդ համար Սմբատ Լպուտյանը: Ընտրաբաշավի համապատկերից դուրս ամենածավալունը եղել է Տարոն Մարգարյանի պաշտոնեական գործունեության լուսաբանումը **«Արմնյուզի»** եթերում հեռարձակվող եւ քաղաքապետարանի մամուլի ծառայության ու հեռուստաընկերության համագործակցության արդյունք հանդիսացող **«Մայրաքաղաք»** ամենշաբաթյա հաղորդման մեջ: Սակայն դա բնորոշ էր միայն նախընտրական քարոզչության ժամանակաշրջանի սկզբին:

տեսակարար կշիռը մոտավորապես կրկնակի բարձր էր խորհրդարանական (2012) եւ նախագահական (2013) ընտրություններից՝ հետազոտված բոլոր ալիքների անդրադարձների հանրագումարի 5.3%-ը: Մա վկայում է անզիջում պայքարի մասին եւ հաստատում ընդդիմության հայտարարություններն առ այն, որ մայրաքաղաքային ընտրություններն այն դիտարկում է որպես այս շրջափուլում վճռորոշը: Եթե խորհրդարանական եւ նույնիսկ նախագահական ընտրություններից հետո հնարավորություն էր պահպանվել մարտահրավեր նետելու իշխող ՀՀԿ-ին, ապա Երեւանի ավագանու տեղերի համար արշավից հետո հերթական «խոշոր» ընտրություններին պիտի սպասել ամբողջ 4 տարի: Քաղաքական մրցակցության շիկացումը չէր կարող չանդրադառնալ ընտրությունների տեղեկատվական բաղկացուցչի վրա եւ խախտել է վերջին ընտրությունների ընթացքում ուրվագծված միտումը՝ երկրի քաղաքական կյանքի առավելապես չեզոք լուսաբանումը: Ընդ որում, չեզոք համատեքստից դուրս քաղաքական ուժերի լուսաբանման տեսակարար կշիռի աճը հիմնականում տեղի է ունեցել նախընտրական քարոզչության ժամանակաշրջանի վերջին մեկ երրորդում: Այդ 9 օրերի ընթացքում նշանային բնութագրիչներով անդրադարձները կազմել են 8%, ինչը զգալիորեն բարձր է, քան ընդհանուր առմամբ նախընտրական քարոզչության 27 օրերին:

Հատկանշական է, որ նշանային բնութագրիչներով անդրադարձների ամենաբարձր տոկոսը գրանցվել է երեք հեռուստաալիքներում, որոնցում լուսաբանման ծավալով առավելություն ունեն այն կուսակցությունները, մասնավորապես՝ ԲՀԿ-ն եւ ՀՅԴ-ն, որոնք մյուսներից ավելի հաճախ են արտահայտվել ՀՀԿ-ի դեմ «միասնական ճակատով» հանդես գալու օգտին. **ՀՀ՝ 9.9%, «Երկիր Մեդիա»՝ 9%, «Կենտրոն»՝ 8.8%**: Հետազոտված մյուս ՁԼՄ-ների եթերում այս ցուցանիշը միջինից (5.3%) էապես ցածր է: **«Երկիր Մեդիային»** եւ **«Կենտրոնին»** միավորում է այն, որ նախընտրական քարոզչության ժամանակաշրջանի վերջին մեկ երրորդում հենց նրանց հաշվին է բարձրացել տեղեկատվական դիմակայության ընդհանուր ջերմաստիճանը (համապատասխանաբար՝ նշանային բնութագրիչներով անդրադարձների 17.3% եւ 14.6%) եւ որ նրանց եթերում է խիստ քննադատական եղել ՀՀԿ-ի լուսաբանումը (համապատասխանաբար, 0 դրական՝ 43 բացասականի դիմաց եւ 0 դրական՝ 52 բացասականի դիմաց՝ նախընտրական քարոզչության ողջ ժամանակաշրջանում): Նախընտրական քարոզչության ավարտին ՀՀԿ-ին բացասական անդրադարձների թվի աճն էլ հենց պայմանավորել է լուսաբանման նշանային բնութագրման ընդհանուր դինամիկան: Այս իմաստով **ՀՀ** հեռուստաալիքում այլ միտում է նկատվել՝ այստեղ նախընտրական քարոզչության ժամանակաշրջանի վերջին մեկ երրորդում նշանային բնութագրիչներով անդրադարձների տեսակարար կշիռը կրճատվել է մինչեւ 7.9%:

Նախընտրական քարոզչության ողջ ժամանակաշրջանում լուսաբանումն առավել չեզոք է եղել **Հ1-ում** (նշանային բնութագրիչներով անդրադարձների 2.2%) եւ **«Արմյուզում»** (2.4%): **Հ2-ը** միակն էր, որտեղ ընտրություններին մասնակցած քաղաքական ուժերին դրական անդրադարձների թիվը գերազանցել է բացասականին: Իսկ դրական անդրադարձների նկատմամբ բացասականների ամենամեծ առավելությունը գրանցվել է **«Կենտրոնի»** եւ **«Երկիր Մեդիայի»** եթերում:

Դրական եւ բացասական անդրադարձների հաշվեկշռի տեսանկյունից առավել բարենպաստ լուսաբանում են ունեցել ՀՅԴ-ն (10 դրական եւ 0 բացասական անդրադարձ

հետազոտված բոլոր ալիքներում ընդհանուր առմամբ) եւ ԲՀԿ-ն (24 եւ 17): Առաջինն իր համար բարենպաստ հաշվեկշիռ ապահովել է հիմնականում «Երկիր Մեդիայի» (9 եւ 0), իսկ երկրորդը՝ «Կենտրոնի» (12 եւ 0) հաշվին: Երեք կուսակցությունների՝ ՀՀԿ-ի, Հայ ազգային կոնգրեսի (ՀԱԿ) եւ Օրինաց երկրի (ՕԵԿ) հաշվեկշիռը բացասական էր: Եվ ամենաանբարենպաստը եղել է կառավարող կուսակցության լուսաբանումը (28 դրական եւ 153 բացասական անդրադարձ), ինչն աննախադեպ երեւոյթ է հայաստանյան ընտրությունների պատմության մեջ: Ընդ որում, ՀՀԿ-ն հետազոտված բոլոր ԶԼՄ-ներում է բացասական հաշվեկշիռ ունեցել: Այն գլխավորապես ձեւավորվել է ի հետեւանս նրա, որ ընդդիմադիր քաղաքական ուժերը եթերում իրենց հնարավորություններն օգտագործել են առավելա ՀՀԿ-ի քննադատության համար եւ երբեմն քիչ ուշադրություն են դարձրել սեփական նախընտրական ծրագրերին:

Հանրապետականներին բացասական արձագանքները վերաբերում էին քաղաքի եւ ընդհանրապես երկրի կառավարման թերություններին: Կառավարող կուսակցությունը նաեւ մեղադրվում էր ընտրությունները կեղծելու ձգտման մեջ: ԲՀԿ-ի պարագայում բացասականը ձեւավորվել է ընտրակաշառք բաժանելու մեղադրանքների, իսկ դրականը՝ նախընտրական միջոցառումների ժամանակ նրան սատարելու մասին հայտարարությունների հաշվին: Հատկապես հաճախակի են նման հայտարարություններ հնչել «Կենտրոնի» եւ **ՀՀ-ի** եթերում: Որոշակի առումով սա հետեւանք էր այս երկու հեռուստաալիքների (ինչպես նաեւ «Երկիր Մեդիայի») խմբագրական լուսաբանման մեջ միեւնոյն տեսանյութերի օգտագործման, որոնք, ըստ երեւոյթին, տրամադրվել են հենց ԲՀԿ-ի նախընտրական շտաբի կողմից: ՕԵԿ-ի հասցեին դրականը նույնպես հիմնականում հնչել է նախընտրական միջոցառումների մասին ռեպորտաժներում, իսկ քննադատությունը վերաբերում էր ՀՀԿ-ի հետ համագործակցությանը եւ ընտրախախտումներին մասնակցելուն: ՀՅԴ-ի բարենպաստ հաշվեկշիռը ձեւավորվել է եթերում ընտրողների այն հավաստիացումների հաշվին, որ նրանք իրենց քվեները տալու են այդ կուսակցությանը: ՀԱԿ-ի հասցեին բացասականը կապված էր հիմնականում ոչ թե անմիջականորեն նախընտրական համապատկերի հետ, այլ «Հայոց համազգային շարժում» (ՀՀՇ) կուսակցության փոխակերպման, նրա «Հայ ազգային կոնգրես» վերանվանման եւ 2013թ. ապրիլի 13-ի համագումարի հետ, որ եզրափակել է այս գործընթացը: Ընդ որում, ՀԱԿ-ի եւ նրա առաջնորդ, ՀՀ առաջին նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հասցեին քննադատական արտահայտությունները հնչել են քաղաքական ամենատարբեր ուժերի ներկայացուցիչների կողմից:

«ՀՅՈՒՐ ՍՏՈՒԴԻԱՅՈՒՄ» ՁԵՎԱԶԱՓԻ ՀԱՂՈՐԴՈՒՄՆԵՐԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ հաստատում է, որ նախընտրական քարոզարշավի նկատմամբ ամենամեծ հետաքրքրությունը ցուցաբերել է «Կենտրոնը»՝ հետազոտված ժամանակահատվածում նրա գրեթե բոլոր բանավիճային հաղորդումները նվիրված էին ընտրություններին եւ քաղաքական գործընթացներին ընդհանրապես: Միեւնոյն ժամանակ, «Կենտրոնի» հյուրերի թվում չկային ՀՀԿ ներկայացուցիչներ, ինչն ավելի շուտ հարկ է դիտարկել ոչ թե որպես հեռուստաալիքի ընտրովի վերաբերմունք կուսակցությունների նկատմամբ, այլ որպես հանրապետականների ընտրովի վերաբերմունք հեռուստաալիքների նկատմամբ: Ընտրարշավի լուսաբանման նպատակով «հյուր ստուդիայում» ձեւաչափը նույնպես ակտիվորեն են օգտագործել «Երկիր Մեդիան», «Արմյուզն» ու **ՀՀ-ը: Հանրային ռադիոյի** հաղորդումներից, բացառությամբ տեղեկատվականների, ընդհանրապես հնարավոր չէր ենթադրել, որ Հայաստանում քաղաքական կարեւոր արշավ է սկսվել: **Հ1-**

ը հետազոտված մասնավոր հեռուստաալիքներից նկատելիորեն պասիվ էր, այդուհանդերձ նրա «Հարցազրույց» հաղորդմանը հետազոտված ժամանակահատվածում հասցրել են հյուրընկալվել ընտրություններին մասնակցող բոլոր քաղաքական ուժերի ներկայացուցիչները, բացառությամբ «Առաքելություն» կուսակցության: **«Արմադիոն»** ՀՀ նախագահի ընտրությունների ոչ վաղեմի ընտրարշավի համեմատությամբ էապես նվազեցրել է իր հետաքրքրությունը քաղաքական գործընթացների նկատմամբ: Ինչպես եւ նախագահական ընտրարշավի ժամանակ՝ բոլոր հեռարձակվողների բանավիճային հաղորդումները նախընտրական իրավիճակի վերլուծության նպատակով հազվադեպ են անկախ փորձագետների դիմել:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌԱՐՁԱԿՎՈՂ ՁԼՄ-ՆԵՐՈՒՄ Երեւանի ավագանու 2013թ. ընտրությունների լուսաբանման մշտադիտարկումն անցկացնում է Երեւանի մամուլի ակումբը՝ Հայաստանում միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան ընտրական գործընթացների կատարելագործման ծրագրի շրջանակներում, որն իրականացնում է ԵԱՀԿ երեւանյան գրասենյակը՝ Եվրոպական միության ֆինանսական օժանդակությամբ: Մշտադիտարկումն անցկացվում է երեք փուլով. **առաջին փուլն** ընդգրկում է 2013թ. ապրիլի 7-ից մինչև մայիսի 3-ն ընկած ժամանակահատվածը (նախընտրական քարոզչություն), **երկրորդ փուլը**՝ 2013թ. մայիսի 4-ը եւ մինչև մայիսի 5-ի 20.00.-ն (օրեր, երբ քարոզչությունն արգելված է ընտրական օրենսդրությամբ), **երրորդ փուլը**՝ 2013թ. մայիսի 5-ի 20.00.-ից մինչև մայիսի 19-ը (հետընտրական իրավիճակի լուսաբանում):

ԱՌԱՋԻՆ ՓՈՒԼ. ՆԱԽԸՆՏՐԱԿԱՆ ՔԱՐՈԶՉՈՒԹՅՈՒՆ

2013թ. ԱՊՐԻԼԻ 7 - ՄԱՅԻՍԻ 3

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ էին քանակական եւ որակական տվյալների վերլուծության միջոցով պարզել եւ սահմանել.

- Երեւանի ավագանու 2013թ. ընտրությունների նկատմամբ Հայաստանի հեռարձակվող ՁԼՄ-ների ուշադրության աստիճանը,

- հեռարձակվող ՁԼՄ-ները որքան ազատ եւ անկողմնակալ են տեղեկություններ տրամադրել ընտրազանգվածին՝ Երեւանի ավագանու ընտրություններին մասնակցող քաղաքական կուսակցությունների/դաշինքների մասին, ապահովել նրանց մուտքը եթեր՝ իրենց հայացքների, կարծիքների արտահայտման համար,

- հեռարձակվող ՁԼՄ-ները որքանով են կատարել նախընտրական քարոզչությունը կարգավորող օրենսդրության դրույթները,

- նախընտրական քարոզչության ժամանակաշրջանում հեռարձակվող ՁԼՄ-ների կողմից ընտրությունների լուսաբանումը որքանով է համապատասխանել ՀՀ միջազգային պարտավորություններին:

Մշտադիտարկման վերոթվարկյալ խնդիրների իրականացման համար կիրառվել են դիտարկման քանակական եւ որակական մեթոդաբանություններ:

ՔԱՆԱԿԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄԸ ներառում էր հեռարձակվող ՁԼՄ-ների բուն նյութերի հաշվարկն ու չափումները (*քանակական դիտարկման իրականացման մեթոդաբանությունը՝ տես ստորել*):

ՈՐԱԿԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆ իրենից ներկայացնում էր ստացված քանակական տվյալների վերլուծության եւ դիտարկման ժամանակահատվածում ՁԼՄ-ներում իրավիճակի գնահատման համադրում, որը հիմնվում էր ՁԼՄ-ների, քաղաքական կուսակցությունների, քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների եւ փորձագիտական հանրության ներկայացուցիչների հետ հարցազրույցների, ինչպես նաեւ ՁԼՄ-ներում ընտրարշավի լուսաբանմանը նվիրված հրապարակումների վերլուծության, նախընտրական շրջանում ՁԼՄ-ների գործունեության վերաբերյալ կուսակցությունների ներկայացուցիչների եւ քաղաքական գործիչների հայտարարությունների ուսումնասիրման վրա:

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆ ԸՆԴԳՐԿԵԼ Է 7 ՀԵՌԱՐՁԱԿՎՈՂ ՁԼՄ.

4 համազգային հեռուստաալիք՝ Հայաստանի հանրային հեռուստատեսության առաջին ալիք (Հ1), «Երկիր Մեդիա», «Կենտրոն», Հայկական երկրորդ հեռուստաալիք (Հ2),

1 մայրաքաղաքային հեռուստաալիք՝ «Արմնյուզ» (հայաստանյան հեռուստաալիքներից միակը, որի լիցենզիան ենթադրում է լրատվական-վերլուծական ու միջազգային ուղղվածություն),

2 ռադիոալիք՝ Հայաստանի հանրային ռադիո, «Արմռադիո FM 107» (Հայաստանում միակ «զրուցակցային» շուրջօրյա ռադիոալիքը, որն առաջնահերթ ուշադրություն է դարձնում հասարակական-քաղաքական գործընթացներին):

ՎԵՐՈՆՇՅԱԼ ՀԵՌՈՒՍՏԱՌԱԴԻՈԱԼԻՔՆԵՐՈՒՄ ՀԵՏԱԶՈՏՄԱՆ ԵՆ ԵՆԹԱՐԿՎԵԼ երեկոյան փրայմ-թայմին *(18.00-01.00)* հեռարձակվող բոլոր հաղորդումները, բացառությամբ նախընտրական քարոզչության բլոկների, ինչպես նաեւ առեւտրային/սոցիալական գովազդի/հայտարարությունների ու վազող տողի:

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԱՌԱՐԿԱ են եղել բոլոր այն հեռուստառադիոնյութերը, որոնցում անդրադարձ կար Երեւանի ավագանու ընտրություններին մասնակցող կուսակցություններին/դաշինքներին:

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

I. Հետազոտության հիմնական միավորը հեռուստա- եւ ռադիոնյութն էր:

Հեռուստա- եւ ռադիոնյութ ասելով հասկացվում էր.

Եթերի՝ թեմատիկորեն, կառուցվածքով եւ ձևավորմամբ առանձնացված միավորը, այսինքն.

ա. լրատվական ծրագրի առանձին սյուժեն,

բ. հաղորդավարական տեքստով ընթերցվող առանձին տեղեկատվությունը,

գ. հաղորդման՝ թեմատիկորեն, կառուցվածքով եւ ձևավորմամբ (միջարկում, բլյում եւ

այլն) առանձնացված մասը (բաժինը, սյուժեն), որն անդրադառնում է տարբեր թեմաների/խնդիրների,

դ. սյուժեների ծանուցումները (անունները) դիտարկվել են իբրև այն նյութի մաս, որին վերաբերում են,

ե. հեռուստա- եւ ռադիոսյուժեին (ռեպորտաժին եւ այլն) նախորդող հաղորդավարական տեքստը դիտարկվել է իբրև այդ սյուժեի (ռեպորտաժի եւ այլն) մաս:

Ընդամին.

- **Լրատվական եւ լրատվական-վերլուծական ծրագրերը** բաժանվել են սյուժեների, որոնցից յուրաքանչյուրը դիտարկվել է որպես առանձին ինքնուրույն նյութ,

- **Հասարակական-քաղաքական/բանավիճային հաղորդումները**, ինչպես նաեւ **տարբեր ուղղվածության հաղորդումները** դիտարկվել են հետեւյալ կերպ.

1. եթե հաղորդումն ամբողջովին նվիրված էր առանձին թեմայի, ապա այն դիտարկվել է որպես մեկ ինքնուրույն նյութ,

2. եթե հաղորդումը կառուցված էր խճանկարային սկզբունքով, այն է՝ բաժանված էր ինքնուրույն թեմատիկ բաժինների, ապա այդ բաժիններից յուրաքանչյուրը դիտարկվել է որպես առանձին ինքնուրույն նյութ:

II. Մշտադիտարկողներն ամեն օր արձանագրել են հետազոտվող եթերի տեւողությունը (18.00-ից մինչեւ 01.00).

Մինչեւ ժամը **18.00-ն** սկսված, սակայն այդ ժամին չավարտված հաղորդումները չեն դիտարկվել. մշտադիտարկումն սկսվել է տվյալ հաղորդումն ավարտվելուց հետո:

Մինչեւ **01.00-ն** սկսված, սակայն այդ ժամին չավարտված հաղորդումները դիտարկվել են ամբողջովին՝ մինչեւ դրանց ավարտը:

Մշտադիտարկման **չեն ենթարկվել.**

- նախընտրական քարոզչության բլոկները,

- առեւտրային/սոցիալական գովազդը/հայտարարությունները,

- վազող տողը:

III. Մշտադիտարկման ընթացքում պարզվել է արձանագրվել են.

1. Հեռուստառադիոնյութերում կուսակցություններին/դաշինքներին անդրադարձների քանակն ու ձևը

Մշտադիտարկողները պարզել են համապատասխան սյունակներում արձանագրել են հեռուստառադիոնյութերում կուսակցությանը/դաշինքին, նրա առաջնորդներին (**ուլքեր**)

ընտրացուցակի առաջին երեք տեղերում են), ներկայացուցիչներին անդրադարձների առկայությունն ու ձևեր:

Կուսակցությանը/դաշինքին անդրադարձների ձևերը տարբերակվել են հետևյալ կերպ.

ա. Կուսակցությանը/դաշինքին **ամբողջությամբ** նվիրված նյութ:

Նյութը համարվում էր կուսակցությանը/դաշինքին ամբողջությամբ նվիրված, եթե անգամ նրանում կար անդրադարձ մեկ այլ կուսակցության/դաշինքի, կամ էլ դիտարկման առարկա չհանդիսացող մեկ այլ թեմայի/թեմաների, բայց այդ անդրադարձը **ածանցյալ բնույթ ուներ**: Ընդ որում, եթե նման նյութում կար անդրադարձ (ածանցյալ բնույթի) մեկ այլ կուսակցության/դաշինքի, ապա տվյալ կուսակցությունը/դաշինքը նույնպես նշվում էր համապատասխան սյունակում՝ կախված նրան անդրադարձի ձևից (մասնակի կամ հիշատակում):

բ. Կուսակցությանը/դաշինքին **մասնակի** նվիրված նյութ:

Նյութը համարվում էր կուսակցությանը/դաշինքին մասնակի նվիրված, եթե նրանում **հավասարապես** կար անդրադարձ մեկ այլ կուսակցության/դաշինքի, կամ դիտարկման առարկա չհանդիսացող մեկ այլ թեմայի/թեմաների: Ընդամին, եթե նման նյութում հավասարապես առկա էին անդրադարձներ երկու եւ ավելի կուսակցությունների/դաշինքների, ապա այդ կուսակցություններից/դաշինքներից յուրաքանչյուրը նշվում էր «մասնակի» սյունակում:

գ. Նյութեր, որոնցում **հիշատակվում** էր կուսակցությունը/դաշինքը:

Հիշատակում էին համարվում այն դեպքերը, երբ նյութում կուսակցությունը/դաշինքը պարզապես անվանվում էր, բայց նրա մասին լրացուցիչ տեղեկություն, բնութագրություն չէր տրվում:

Հիշատակում էր համարվում նաեւ հեռուստատեսային կադրում կուսակցության/դաշինքի, նրա առաջնորդների (**ովքեր ընտրացուցակի առաջին երեք տեղերում են**) ցանկացած ձևով հայտնվելը: Եթե կադրում հայտնվելը հանդիսանում էր այն նյութի մի մասը, որում արդեն իսկ անդրադարձ կար (լրիվ կամ մասնակի) տվյալ կուսակցությանը/դաշինքին, ապա որպես լրացուցիչ հիշատակում այն չի արձանագրվել: Եթե կուսակցության (դաշինքի)/նրա առաջնորդների հայտնվելը տեղ է գտել նյութի այն հեռուստատեսային կադրում, որտեղ նրան ոչ մի անդրադարձ չի եղել, ապա այն դիտարկվել է որպես առանձին հիշատակում:

Որպես հիշատակում են արձանագրվել նաեւ այն նյութերը, որոնցում արձարծվել է արտասահմանյան այն կուսակցության գործունեությունը, որն ընդհանուր ծագում եւ պատմություն ունի դիտարկման առարկա հանդիսացած համանուն կուսակցության հետ, բայց միեւնույն ժամանակ ոչինչ չի ասվել հայաստանյան համանուն կուսակցության հետ արտասահմանյան այդ կուսակցության կապի մասին:

Հեռուստառադիոնյութում կուսակցությունների/դաշինքի ընտրացուցակում առաջին երեք տեղերը զբաղեցնող առաջնորդների ցանկացած ձեռով հայտնվելը դիտարկվել է որպես անդրադարձ տվյալ կուսակցությանը/դաշինքին՝ անկախ այն բանից, թե որպես ինչ են այդ անձինք հանդես եկել (անգամ եթե նրանք նյութում ներկայացվել են որպես իրենց ոչ կուսակցական պաշտոնական կամ մասնագիտական պարտականությունները իրականացնող): Եւ, հետեւաբար, նման անդրադարձը հետագոտվել է վերոթվարկյալ եւ ներքոթվարկյալ բոլոր կատեգորիաներով (անդրադարձի ձեւն ու բնույթը, եթերաժամանակը):

Կուսակցության/դաշինքի մյուս ներկայացուցիչների պարագայում անդրադարձը (դրա ձեւն ու բնույթը, եթերաժամանակը) արձանագրվել է միայն այն ժամանակ, երբ նրանց կուսակցական պատկանելությունը որեւէ կերպ ընդգծվել է նյութում:

Յուրաքանչյուր նյութում արձանագրվում էր կուսակցության/դաշինքի միայն մեկ անդրադարձ եւ նրա միայն մեկ ձեւ:

Այս կատեգորիաներում հաշվարկը կատարվում էր *միավորներով*:

2. Կուսակցություններին/դաշինքներին անդրադարձների բնույթը հեռուստառադիոնյութերում

Մշտադիտարկողները պարզել էւ համապատասխան սյունակում արձանագրել են հեռուստառադիոնյութում կուսակցության/դաշինքի անդրադարձների բնույթը՝ *դրական (+), բացասական (-) կամ չեզոք (0)*:

Նշանային (դրական, բացասական) անդրադարձներ ասելով հասկացվում էին հրապարակումներում առկա այն անդրադարձները, որոնք լսարանի մոտ կուսակցության/դաշինքի կամ նրա առաջնորդների/ներկայացուցիչների մասին միանշանակ դրական կամ բացասական ընդհանուր տպավորություն էին թողնում: Այնտեղ, ուր նման միանշանակություն չկար, անդրադարձն արձանագրվում էր իբրեւ չեզոք: Մշտադիտարկողի բոլոր կասկածները նույնպես մեկնաբանվում էին հոգուտ անդրադարձը չեզոք հաշվառելուն:

Բացի այդ, եթե նյութում հաղորդվում էր այն մասին, որ որեւէ անձ/կազմակերպություն հրապարակայնորեն հայտարարել է Երեւանի ավագանու ընտրություններում այս կամ այն կուսակցությանը (դաշինքին) սատարելու/չսատարելու մասին, ապա վերջինիս անդրադարձն արձանագրվում էր որպես համապատասխանաբար դրական/բացասական:

Յուրաքանչյուր նյութում արձանագրվում էր յուրաքանչյուր կուսակցության (դաշինքի)/նրա առաջնորդների/ներկայացուցիչների միայն մեկ բնորոշիչ նշան (+, - կամ 0):

Այս կատեգորիայում հաշվարկը կատարվում էր *միավորներով*:

3. Հեռուստառադիոնյութերում կուսակցություններին/դաշինքներին ամբողջությամբ կամ մասնակի նվիրված եթերաժամանակը

Եթե նյութն ամբողջովին կամ մասնակի էր նվիրված կուսակցությանը/դաշինքին, ապա դիտարկողները պարզել էլ արձանագրել են այն եթերաժամանակը, որը տրամադրվել է կուսակցությանը/դաշինքին, նրա առաջնորդներին/ներկայացուցիչներին՝ իրենց հայացքները, կարծիքները արտահայտելու, ինչպես նաև այլ անձանց՝ նրանց մասին իրենց դատողություններն ու պատմությունները ներկայացնելու համար:

Կուսակցությանը/դաշինքին, նրա առաջնորդներին/ներկայացուցիչներին իրենց հայացքները, կարծիքները արտահայտելու կամ նրանց մասին այլոց կողմից դատողություններ անելու կամ պատմելու համար հատկացված եթերաժամանակի չափումն իրականացվում էր հետևյալ սկզբունքով.

- 1) եթե նյութն ամբողջովին նվիրված էր այս կամ այն կուսակցությանը/դաշինքին, ապա դրա ողջ եթերաժամանակը մշտադիտարկողները վերագրել են տվյալ կուսակցությանը/դաշինքին,
- 2) եթե կուսակցությանը/դաշինքին նվիրվում էր նյութի մի մասը միայն, ապա մշտադիտարկողները տվյալ կուսակցությանը/դաշինքին են վերագրել եթերաժամանակի միայն այն մասը, որը նվիրված էր նրան,
- 3) եթե ամբողջովին կուսակցությանը/դաշինքին (անվանենք այն X) նվիրված նյութում բերվում էին մի այլ (X կուսակցությունից տարբեր) կուսակցության/դաշինքի (անվանենք այն Y) ասույթներ կամ՝ այլ անձանց դատողություններ, պատմություններ Y-ի մասին **(առանց X-ի հետ համեմատության)**, ապա Y-ին է վերագրվել նյութի այդ մասի համապատասխան եթերաժամանակը,
- 4) եթե ամբողջովին X կուսակցությանը/դաշինքին նվիրված նյութում ներկայացվում էին նրա արտահայտությունները մի այլ՝ Y կուսակցության/դաշինքի մասին կամ՝ Y-ի արտահայտությունները X-ի մասին կամ՝ այլ անձանց դատողությունները, պատմությունները Y-ի մասին՝ **X-ի համեմատությամբ**, ապա **այդ նյութի եթերաժամանակի 50-ական տոկոսը** մշտադիտարկողները վերագրել են ինչպես X-ին, այնպես էլ Y-ին:

Այս կատեգորիայում հաշվարկը կատարվել է **վայրկյաններով**:

IV. «Հյուր ստուդիայում»/թոք-շոու/հարցազրույց ձևաչափի զանազան ուղղվածության հաղորդումների մասնակիցների արձանագրումը

Հետազոտվող հեռուստառադիոալիքի երեկոյան փրայմ-թայմին **(18.00-01.00)** առանձին ցուցակով մշտադիտարկողները արձանագրել են «Հյուր ստուդիայում»/թոք-շոու/հարցազրույց ձևաչափի տարբեր ուղղվածության հաղորդումների (այդ թվում, տվյալ ձևաչափի առկայության պարագայում, լրատվական ծրագրերի) մասնակիցներին: Ցուցակում նշվել են հաղորդման անվանումը, հրավիրված մասնակիցների անունը (-ները)/պաշտոնը (-ները):

Եթե նման հաղորդման մասնակից եղել է **ընտրացուցակի առաջին, երկրորդ եւ/կամ երրորդ համարը**, ապա այդ հաղորդումը գրանցվել է նրանց կուսակցությանը/դաշինքին՝ անկախ այն բանից, թե որպես ինչ են նրանք հրավիրվել:

Իսկ եթե հաղորդման մասնակից եղել է կուսակցության/դաշինքի մեկ այլ ներկայացուցիչ, կամ կուսակցության/դաշինքի նախընտրական շտաբի ներկայացուցիչը/վստահված անձը, եւ այդ կարգավիճակը հատուկ ընդգծվել է հաղորդման ժամանակ, ապա այդ հաղորդումը գրանցվել է տվյալ կուսակցության/դաշինքի հաշվին:

**ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ՑՈՒՑԱԿՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՎԱԾ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ**

Մշտադիտարկման առարկա են դարձել Երեւանի ավագանու 2013թ. ընտրություններին մասնակցելու համար ՀՀ ԿԸՀ-ի գրանցած 6 կուսակցություններ եւ 1 կուսակցական դաշինք:

1.	«Առաքելություն» կուսակցություն. Մեսրոպ Առաքելյան, Մանուկ Սուքիասյան, Հրաչյա Սարգսյան
2.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն. Վարդան Օսկանյան, Գուրգեն Արսենյան, Աբրահամ Մանուկյան
3.	«Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինք. Արմեն Մարտիրոսյան, Անահիտ Բախշյան, Մեսրոպ Մովսէսյան
4.	«Հայ Ազգային Կոնգրես» կուսակցություն. Վահագն Խաչատուրյան, Զոյա Թադեոսյան, Արման Մուսինյան
5.	Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն կուսակցություն. Արմեն Ռուստամյան, Աղվան Վարդանյան, Արսեն Համբարձումյան
6.	Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն. Տարոն Մարգարյան, Սմբատ Լպուտյան, Հովհաննես Թոքմաջյան
7.	«Օրինաց երկիր» կուսակցություն. Արմեն Երիցյան, Հովհաննես Շահինյան, Սոֆյա Արթենյան

ՀԵՏԱԶՈՏՎԱԾ ԼՐԱՏՎԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՑԱՆԿԸ ԵՎ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԵՌՈՒՍՏԱԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱԼԻՔ (Հ1) - 2001 թվականին հիմնադրված Հանրային հեռուստառադիոընկերության բաղկացուցիչ մասն է: Ղեկավար մարմինը՝ Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդ: Հ1-ի օրական հեռարձակման տևողությունն է՝ 24 ժամ: Հեռուստաալիքի հաղորդումները արբանյակային կապով մատչելի են նաև արտերկրում:

«ԱՐՄՆՅՈՒԶ» - մասնավոր հեռուստաընկերություն: Հիմնադրվել է 2003 թվականին: Օրական հեռարձակման տևողությունն է՝ 24 ժամ: Վերահեռարձակում է նաև «Եվրոնյուզ» միջազգային լրատվական ալիքի հաղորդումները:

«ԵՐԿԻՐ ՄԵԴԻԱ» - մասնավոր հեռուստաընկերություն: Հիմնադրվել է 2004 թվականին: Օրական հեռարձակման տևողությունն է՝ 24 ժամ: Հեռուստաալիքի հաղորդումները արբանյակային կապով մատչելի են նաև արտերկրում:

«ԿԵՆՏՐՈՆ» - մասնավոր հեռուստաընկերություն: Հիմնադրվել է 2004 թվականին: Օրական հեռարձակման տևողությունն է՝ 24 ժամ:

ՀԱՅՎԱԿԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՀԵՌՈՒՍՏԱԱԼԻՔ (Հ2) - մասնավոր հեռուստաընկերություն: Հիմնադրվել է 1998 թվականին: Օրական հեռարձակման տևողությունն է՝ 18 ժամ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՌԱԴԻՈ - 2001 թվականին ստեղծված Հանրային հեռուստառադիոընկերության բաղկացուցիչ մասն է: Ղեկավար մարմինը՝ Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդ: Օրական հեռարձակման տևողությունն է՝ 24 ժամ: Ռադիոալիքի հաղորդումները արբանյակային կապով մատչելի են նաև արտերկրում:

«ԱՐՄՌԱԴԻՈ FM 107» - մասնավոր ռադիոընկերություն: Հիմնադրվել է 2002 թվականին: Օրական հեռարձակման տևողությունն է՝ 24 ժամ:

ԱՂՅՈՒՍԱԿՆԵՐ
2013Թ.ԱՊՐԻԼԻ 7 - ՄԱՅԻՍԻ 3

2013թ. ապրիլի 7 - մայիսի 3

Հետազոտված 7 հեռարձակվող ՁԼՄ-ներում կուսակցություններին/դաշինքին անդրադարձների քանակը, ձևը և բնույթը (դրական, բացասական, չեզոք), կուսակցություններին/դաշինքին հատկացված եթերաժամանակը.

Հայաստանի հանրային հեռուստատեսության առաջին ալիք (Հ1), «Արմյուզ», «Երկիր Մեդիա», «Կենտրոն», Հայկական երկրորդ հեռուստաալիք (Հ2), Հայաստանի հանրային ռադիո, «Արմադիո FM 107»

	Կուսակցություն/դաշինք	Կուսակցությանը/դաշինքին անդրադարձների քանակը (միավոր)	Կուսակցությանը/դաշինքին անդրադարձների ձևը (միավոր)			Կուսակցությանը/դաշինքին անդրադարձների բնույթը (միավոր)			Կուսակցությանը/դաշինքին ամբողջությամբ կամ մասնակի նվիրված նյութերի եթերաժամանակը (վրկ)
			Կուսակցությանը/դաշինքին ամբողջությամբ նվիրված նյութերը	Կուսակցությանը/դաշինքին մասնակի նվիրված նյութերը	Կուսակցությանը/դաշինքին հիշատակումները	+	-	0	
1.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն. Վարդան Օսկանյան, Գուրգեն Արսենյան, Աբրահամ Մանուկյան	957	465	463	29	24	17	916	101022.4
2.	Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն. Տարոն Մարգարյան, Սմբատ Լպուտյան, Հովհաննես Թոքմաչյան	1198	491	669	38	28	153	1017	96553.5
3.	Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն կուսակցություն. Արմեն Ռուստամյան, Աղվան Վարդանյան, Արսեն Համբարձումյան	803	370	353	80	10	0	793	79484.5
4.	«Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինք*. Արմեն Մարտիրոսյան, Անահիտ Բախշյան, Մեսրոպ Մովսեսյան	627	376	232	19	3	1	623	78011
5.	«Օրինաց երկիր» կուսակցություն. Արմեն Երիցյան, Հովհաննես Շահինյան, Սոֆյա Արթենյան	501	280	210	11	8	12	481	68845.4
6.	«Հայ Ազգային Կոնգրես» կուսակցություն. Վահագն Խաչատուրյան, Զոյա Թադևոսյան, Արման Մուսիսյան	595	348	237	10	2	13	580	64859.8
7.	«Առաքելություն» կուսակցություն. Մեսրոպ Առաքելյան, Մանուկ Սուքիասյան, Հրաչյա Մարգարյան	200	130	64	6	2	0	198	19700.4
	Ընդամենը	4881	2460	2228	193	77	196	4608	508477

*	«Ժառանգություն» կուսակցություն	278	143	135	0	0	1	277	23434
---	--------------------------------	-----	-----	-----	---	---	---	-----	-------

2013թ. ապրիլի 7 - մայիսի 3

Կուսակցություններին/դաշինքին անդրադարձների քանակը, ձևը և բնույթը (դրական, բացասական, չեզոք), կուսակցություններին/դաշինքին հատկացված եթերաժամանակը.

Հայաստանի հանրային հեռուստատեսության առաջին ալիք (Հ1)

	Կուսակցություն/դաշինք	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների քանակը (միավոր)	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների ձևը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների բնույթը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ կամ մասնակի նվիրված կույթների եթերաժամանակը (վրկ)
			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ նվիրված կույթերը	Կուսակցության/դաշինքին մասնակի նվիրված կույթերը	Կուսակցության/դաշինքի հիշատակումները	+	-	0	
1.	Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն. Տարոն Մարգարյան, Սմբատ Լպուտյան, Հովհաննես Թոքմաջյան	69	31	33	5	2	3	64	8294
2.	«Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինք*. Արմեն Մարտիրոսյան, Անահիտ Բախշյան, Մեսրոպ Մովսեսյան	42	24	17	1	0	0	42	7562.5
3.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն. Վարդան Օսկանյան, Գուրգեն Արսենյան, Արրահամ Մանուկյան	57	25	27	5	0	0	57	7519.5
4.	«Օրինաց երկիր» կուսակցություն. Արմեն Երիցյան, Հովհաննես Շահինյան, Սոֆյա Արթենյան	42	26	14	2	0	1	41	7388
5.	«Հայ Ազգային Կոնգրես» կուսակցություն. Վահագն Խաչատուրյան, Զոյա Թադևոսյան, Արման Մուսինյան	41	22	18	1	0	1	40	6390
6.	Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն կուսակցություն. Արմեն Ռուստամյան, Աղվան Վարդանյան, Արսեն Համբարձումյան	49	20	22	7	0	0	49	4850.5
7.	«Առաքելություն» կուսակցություն. Մեսրոպ Առաքելյան, Մանուկ Սուքիասյան, Հրաչյա Սարգսյան	15	5	9	1	0	0	15	661.5
	Ընդամենը	315	153	140	22	2	5	308	42666

*	«Ժառանգություն» կուսակցություն	8	4	4	0	0	0	8	638
---	--------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	-----

2013թ. ապրիլի 7 - մայիսի 3

Կուսակցությունների/դաշինքին անդրադարձների քանակը, ձևը և բնույթը (դրական, բացասական, չեզոք), կուսակցությունների/դաշինքին հատկացված եթերաժամանակը.

«Արմնյուզ» հեռուստաալիք

	Կուսակցություն/դաշինք	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների քանակը (միավոր)	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների ձևը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների բնույթը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ կամ մասնակի նվիրված եթերաժամանակը (վրկ)
			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին մասնակի նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին հիշատակումները	+	-	0	
1.	«Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինք*. Արմեն Մարտիրոսյան, Անահիտ Բախշյան, Մեսրոպ Մովսեսյան	167	105	50	12	0	0	167	19983.3
2.	Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն. Տարոն Մարգարյան, Մմբատ Լպուտյան, Հովհաննես Թոքմաջյան	274	127	129	18	6	20	248	17584.8
3.	«Հայ Ազգային Կոնգրես» կուսակցություն. Վահագն Խաչատուրյան, Զոյա Թադևոսյան, Արման Մուսիսյան	147	99	46	2	0	0	147	11504
4.	Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն կուսակցություն. Արմեն Ռուստամյան, Աղվան Վարդանյան, Արսեն Համբարձումյան	163	70	71	22	0	0	163	10921.8
5.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն. Վարդան Օսկանյան, Գուրգեն Արսենյան, Աբրահամ Մանուկյան	199	95	96	8	0	2	197	10017.8
6.	«Օրինաց երկիր» կուսակցություն. Արմեն Երիցյան, Հովհաննես Շահինյան, Սոֆյա Արթենյան	106	57	42	7	0	0	106	9572.8
7.	«Առաքելություն» կուսակցություն. Մեսրոպ Առաքելյան, Մանուկ Սուքիասյան, Հրաչյա Մարգարյան	35	19	13	3	0	0	35	2022.5
	Ընդամենը	1091	572	447	72	6	22	1063	81607

*	«Ժառանգություն» կուսակցություն	66	40	26	0	0	0	66	3511
---	--------------------------------	----	----	----	---	---	---	----	------

2013թ. ապրիլի 7 - մայիսի 3

Կուսակցություններին/դաշինքին անդրադարձների քանակը, ձևը եւ բնույթը (դրական, բացասական, չեզոք), կուսակցություններին/դաշինքին հատկացված եթերաժամանակը.

«Երկիր Մեդիա» հեռուստաալիք

	Կուսակցություն/դաշինք	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների քանակը (միավոր)	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների ձևը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների բնույթը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ կամ մասնակի նվիրված եթերաժամանակը (վրկ)
			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին մասնակի նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին հիշատակումները	+	-	0	
1.	Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն կուսակցություն. Արմեն Ռուստամյան, Աղվան Վարդանյան, Արսեն Համբարձումյան	186	108	48	30	9	0	177	27369
2.	Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն. Տարոն Մարգարյան, Մմբատ Լպուսյան, Հովհաննես Թոքմաջյան	183	89	92	2	0	43	140	18789.5
3.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն. Վարդան Օսկանյան, Գուրգեն Արսենյան, Աբրահամ Մանուկյան	111	62	44	5	4	4	103	15058.5
4.	«Օրինաց երկիր» կուսակցություն. Արմեն Երիցյան, Հովհաննես Շահինյան, Սոֆյա Արթենյան	61	36	25	0	0	0	61	14879.5
5.	«Հայ Ազգային Կոնգրես» կուսակցություն. Վահագն Խաչատուրյան, Զոյա Թադևոսյան, Արման Մուսինյան	64	40	24	0	0	3	61	12451.5
6.	«Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինք*. Արմեն Մարտիրոսյան, Անահիտ Բախշյան, Մեսրոպ Մովսեսյան	60	37	18	5	0	0	60	8716.5
7.	«Առաքելություն» կուսակցություն. Մեսրոպ Առաքելյան, Մանուկ Սուքիասյան, Հրաչյա Մարգարյան	12	10	2	0	0	0	12	2148.5
	Ընդամենը	677	382	253	42	13	50	614	99413

*	«Ժառանգություն» կուսակցություն	32	16	16	0	0	1	31	4974
---	--------------------------------	----	----	----	---	---	---	----	------

2013թ. ապրիլի 7 - մայիսի 3

Կուսակցություններին/դաշինքին անդրադարձների քանակը, ձևը և բնույթը (դրական, բացասական, չեզոք), կուսակցություններին/դաշինքին հասկացված եթերաժամանակը.

«Կենտրոն» հեռուստաալիք

	Կուսակցություն/դաշինք	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների քանակը (միավոր)	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների ձևը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների բնույթը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ կամ մասնակի նվիրված եթերաժամանակը (վրկ)
			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին մասնակի նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին հիշատակումները	+	-	0	
1.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն. Վարդան Օսկանյան, Գուրգեն Արսենյան, Աբրահամ Մանուկյան	184	117	62	5	12	0	172	35936.3
2.	Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն կուսակցություն. Արմեն Ռուստամյան, Աղվան Վարդանյան, Արսեն Համբարձումյան	133	64	58	11	1	0	132	17600.8
3.	«Օրինաց երկիր» կուսակցություն. Արմեն Երիցյան, Հովհաննես Շահինյան, Սոֆյա Արթենյան	83	53	29	1	0	3	80	17249.8
4.	Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն. Տարոն Մարգարյան, Սմբատ Լպուտյան, Հովհաննես Թոքմաչյան	192	69	117	6	0	52	140	15746.8
5.	«Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինք*. Արմեն Մարտիրոսյան, Անահիտ Բախչյան, Մեսրոպ Մովսեսյան	88	53	34	1	0	0	88	15391.8
6.	«Հայ Ազգային Կոնգրես» կուսակցություն. Վահագն Խաչատուրյան, Զոյա Թադևոսյան, Արման Մուսինյան	91	60	24	7	0	3	88	13155.5
7.	«Առաքելություն» կուսակցություն. Մեսրոպ Առաքելյան, Մանուկ Սուքիասյան, Հրաչյա Մարգարյան	35	29	4	2	2	0	33	5575
	Ընդամենը	806	445	328	33	15	58	733	120656

*	«Ժառանգություն» կուսակցություն	26	16	10	0	0	0	26	2006
---	--------------------------------	----	----	----	---	---	---	----	------

2013թ. ապրիլի 7 - մայիսի 3

Կուսակցություններին/դաշինքին անդրադարձների քանակը, ձևը և բնույթը (դրական, բացասական, չեզոք), կուսակցություններին/դաշինքին հատկացված եթերաժամանակը.

Հայկական երկրորդ հեռուստաալիք (Հ2)

	Կուսակցություն/դաշինք	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների քանակը (միավոր)	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների ձևը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների բնույթը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ կամ մասնակի նվիրված եթերաժամանակը (վրկ)
			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին մասնակի նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին հիշատակումները	+	-	0	
1.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն. Վարդան Օսկանյան, Գուրգեն Արսենյան, Արրահամ Մանուկյան	96	57	33	6	8	3	85	14709.5
2.	Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն. Տարոն Մարգարյան, Սմբատ Լպուտյան, Հովհաննես Թոքմաջյան	113	63	50	0	10	14	89	14213
3.	«Օրինաց երկիր» կուսակցություն. Արմեն Երիցյան, Հովհաննես Շահինյան, Սոֆյա Արթենյան	76	58	18	0	8	4	64	10366.5
4.	«Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինք*. Արմեն Մարտիրոսյան, Անահիտ Բախշյան, Մեսրոպ Մովսեսյան	57	48	9	0	0	1	56	10171
5.	«Հայ Ազգային Կոնգրես» կուսակցություն. Վահագն Խաչատուրյան, Զոյա Թադևոսյան, Արման Մուսինյան	57	38	19	0	2	2	53	7351.5
6.	Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն կուսակցություն. Արմեն Ռուստամյան, Աղվան Վարդանյան, Արսեն Համբարձումյան	69	40	25	4	0	0	69	7036.5
7.	«Առաքելություն» կուսակցություն. Մեսրոպ Առաքելյան, Մանուկ Սուքիասյան, Հրաչյա Մարգարյան	40	32	8	0	0	0	40	5393
	Ընդամենը	508	336	162	10	28	24	456	69241

*	«Ժառանգություն» կուսակցություն	16	6	10	0	0	0	16	1529
---	--------------------------------	----	---	----	---	---	---	----	------

2013թ. ապրիլի 7 - մայիսի 3

Կուսակցություններին/դաշինքին անդրադարձների քանակը, ձևը եւ բնույթը (դրական, բացասական, չեզոք), կուսակցություններին/դաշինքին հատկացված եթերաժամանակը.

Հայաստանի հանրային ռադիո

	Կուսակցություն/դաշինք	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների քանակը (միավոր)	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների ձևը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների բնույթը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ կամ մասնակի նվիրված եթերաժամանակը (վրկ)
			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին մասնակի նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին հիշատակումները	+	-	0	
1.	Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն. Տարոն Մարգարյան, Սմբատ Լպուտյան, Հովհաննես Թորմաջյան	179	57	121	1	4	11	164	11262
2.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն. Վարդան Օսկանյան, Գուրգեն Արսենյան, Աբրահամ Մանուկյան	122	40	82	0	0	3	119	5856.5
3.	«Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինք*. Արմեն Մարտիրոսյան, Անահիտ Բախշյան, Մեսրոպ Մովսեսյան	73	41	32	0	0	0	73	5240.5
4.	Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն կուսակցություն. Արմեն Ռուստամյան, Աղվան Վարդանյան, Արսեն Համբարձումյան	98	35	57	6	0	0	98	4635.5
5.	«Հայ Ազգային Կոնգրես» կուսակցություն. Վահագն Խաչատուրյան, Զոյա Թադևոսյան, Արման Մուսինյան	56	32	24	0	0	4	52	3359.5
6.	«Օրինաց երկիր» կուսակցություն. Արմեն Երիցյան, Հովհաննես Շահինյան, Սոֆյա Արթենյան	51	26	24	1	0	1	50	3314
7.	«Առաքելություն» կուսակցություն. Մեսրոպ Առաքելյան, Մանուկ Սուքիասյան, Հրաչյա Սարգսյան	28	24	4	0	0	0	28	2759
	Ընդամենը	607	255	344	8	4	19	584	36427

*	«Ժառանգություն» կուսակցություն	80	24	56	0	0	0	80	6752
---	--------------------------------	----	----	----	---	---	---	----	------

2013թ. ապրիլի 7 - մայիսի 3

Կուսակցություններին/դաշինքին անդրադարձների քանակը, ձևը եւ բնույթը (դրական, բացասական, չեզոք), կուսակցություններին/դաշինքին հատկացված եթերաժամանակը.

«Արմադիո FM 107»

	Կուսակցություն/դաշինք	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների քանակը (միավոր)	Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների ձևը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին անդրադարձների բնույթը (միավոր)			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ կամ մասնակի նվիրված եթերաժամանակը (վրկ)
			Կուսակցության/դաշինքին ամբողջությամբ նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին մասնակի նվիրված եթերաժամանակը	Կուսակցության/դաշինքին հիշատակումները	+	-	0	
1.	«Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցություն. Վարդան Օսկանյան, Գուրգեն Արսենյան, Աբրահամ Մանուկյան	188	69	119	0	0	5	183	11924.3
2.	«Բարեւ Երեւան» կուսակցությունների դաշինք*. Արմեն Մարտիրոսյան, Անահիտ Բախշյան, Մեսրոպ Մովսեսյան	140	68	72	0	3	0	137	10945.4
3.	Հայաստանի Հանրապետական կուսակցություն. Տարոն Մարգարյան, Սմբատ Լպուտյան, Հովհաննես Թոքմաջյան	188	55	127	6	6	10	172	10663.4
4.	«Հայ Ազգային Կոնգրես» կուսակցություն. Վահագն Խաչատուրյան, Զոյա Թադևոսյան, Արման Մուսինյան	139	57	82	0	0	0	139	10647.8
5.	Հայ Յեղափոխական Դաշնակցություն կուսակցություն. Արմեն Ռուստամյան, Աղվան Վարդանյան, Արսեն Համբարձումյան	105	33	72	0	0	0	105	7070.4
6.	«Օրինաց երկիր» կուսակցություն. Արմեն Երիցյան, Հովհաննես Շահինյան, Սոֆյա Արթենյան	82	24	58	0	0	3	79	6074.8
7.	«Առաքելություն» կուսակցություն. Մեսրոպ Առաքելյան, Մանուկ Սուքիասյան, Հրաչյա Մարգարյան	35	11	24	0	0	0	35	1140.9
	Ընդամենը	877	317	554	6	9	18	850	58467

*	«Ժառանգություն» կուսակցություն	50	37	13	0	0	0	50	4024
---	--------------------------------	----	----	----	---	---	---	----	------